

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 20S/39/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2016200267
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 01. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Bundzel
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2017:2016200267.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Bundzela a sudcov JUDr. Róberta Foltána a JUDr. Ľuboslavy Vankovej v právne veci žalobcu: C. D., nar. XX.X.XXXX, bytom T. XXX/XXX, XXX XX N. L., zastúpeného spoločnosťou Prosman a Pavlovič advokátska kancelária s.r.o., Hlavná 37, 917 01 Trnava proti žalovanému: Slovenská obchodná inšpekcia, Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Bratislave, Prievozská 32, 827 99 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo: SK/0697/99/2015 zo dňa 14.3.2016 jednohlasne takto

rozhodol:

I. Správny súd rozhodnutie žalovaného Slovenskej obchodnej inšpekcie, Ústredného inšpektorátu Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Bratislave číslo: SK/0697/99/2015 zo dňa 14.3.2016 zrušuje a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručenu súdu dňa 26.4.2016 sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo: SK/0697/99/2015 zo dňa 14.3.2016, ktorým bolo zmenené rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu, keď časť výroku: „účastník konania na odbernom mieste č. XXXXXXXXXXXX, adresa T. XXX/XXX, N. L., v presne nezistenom čase od 19.5.2013 do 17.3.2014 sám alebo za pomoci iných osôb vykonal neoprávnený zásah do overovacej a zabezpečovacej značky plynomeru č. 892985202195 tým spôsobom, že poškodil - odstránil jeden zaisťovací prvok plomby“ bola nahradená znením: „na odbernom mieste č. XXXXXXXXXXXX, adresa T. XXX/XXX, N. L., v presne nezistenom čase od 19.5.2013 do 17.3.2014 bol vykonaný neoprávnený zásah do overovacej a zabezpečovacej značky plynomeru č. 892985202195 tým spôsobom, že bol poškodený - odstránený jeden zaisťovací prvok plomby“. Ostatná časť prvostupňového výroku správneho orgánu, vrátane uloženej sankcie vo výške 1 700 eur ostala bez zmeny. V odôvodnení rozhodnutia žalovaného bolo konštatované, že došlo k neoprávnenému odberu plynu v zmysle § 82 ods. 1 písm. d) zák.č. 251/2012 Z.z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o energetike). V tejto súvislosti bolo ďalej v rozhodnutí uvedené, že za neoprávnený odber plynu sa považuje taký odber, ktorý je meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii. V danom prípade porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii spočívalo v poškodení - odstránení jedného zaisťovacieho prvku plomby určeného meradla, čo bolo preukázané znaleckým posudkom číslo 271/PL-2014 zo dňa 27.4.2014. Žalovaný ako druhostupňový správny orgán ďalej uviedol, že pre konštatovanie porušenia § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike postačuje už samotný odber plynu meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, bez ohľadu na to, kto toto zabezpečenie porušil. Znamená to, že tu je daná objektívna zodpovednosť. Za takéto konanie žalovaný, resp. prvostupňový správny orgán žalobcovi s poukazom na ust. § 91 ods. 1 písm. d) bod 5 zákona o energetike uložil peňažnú pokutu

vo výške 1 700 eur, ktorej výšku odôvodnil tým, že prihladol na spôsob porušenia povinnosti, ktorým bol odber plynu odberateľom plynu v domácnosti meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, zohľadnil tiež závažnosť protiprávneho konania a jeho následok, ktorým bola spôsobená škoda vlastníkovi a prevádzkovateľovi distribučnej siete. Uviedol, že pokuta bola uložená v zákonom stanovených medziach, je pokutou primeranou a tiež pokutou zodpovedajúcou zistenému protiprávnemu stavu, charakteru a rozsahu porušenia zákona.

2.V žalobných dôvodoch žalobca namietal, že rozhodnutie žalovaného je nezákonné v celom rozsahu, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože žalovaný nesprávne aplikoval, resp. si nesprávne vyložil zákonné ustanovenie a zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci. Mal za to, že takýmto postupom správnych orgánov bol žalobca ukrátený na svojich právach. Uviedol, že žalobcovi nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by do meradla zasiahol, znefunkčnil ho, prípadne iným spôsobom porušil, a teda ako odberateľ plynu neporušil ust. § 76 ods. 11 zákona o energetike. Tvrdil, že zo strany správnych orgánov došlo k nesprávnej aplikácii ustanovení zákona o energetike a pri rozhodnutí vo veci a uložení pokuty rozšírili povinnosti žalobcu ako odberateľa plynu nad rozsah zákonom vymedzených povinností. Správne orgány sa v oboch rozhodnutiach zaoberajú objektívnou zodpovednosťou žalobcu, tvrdiac, že bolo preukázané, že meradlo je porušené a tým došlo k neoprávnenému odberu plynu. Správne orgány však nerozlišovali, že objektívna zodpovednosť zakotvená v zákone o energetike v súvislosti s neoprávneným odberom plynu súvisí so zodpovednosťou za škodu. V tejto súvislosti uviedol, že pre objektívnu zodpovednosť postačuje, aby bolo preukázané porušenie právnej povinnosti, vzniknutá škoda a príčinná súvislosť medzi nimi, nevyžaduje, aby bolo preukázané zavinenie škodcu. Na druhej strane je však potrebné rozlišovať zodpovednosť za škodu a administratívnoprávnu zodpovednosť, t.j. zodpovednosť za správne delikty fyzických osôb, ktoré sú postihované na základe zavinenia a správne delikty právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú postihované bez ohľadu na zavinenie. Pri fyzickej osobe nepodnikateľovi sa vyžaduje preukázanie zavinenia, teda subjektívna zodpovednosť a naopak pri fyzickej osobe podnikateľovi sa zavinenie neskúma, pretože v zmysle objektívnej zodpovednosti to nie je potrebné. V predmetnej veci správne orgány nerozlišovali zodpovednosť za škodu od zodpovednosti administratívnoprávnej a na uloženie sankcie za správny delikt uplatnili postup, ktorý je určený pre vyvodenie zodpovednosti za škodu pri neoprávnenom odbere plynu, nie zodpovednosti administratívnoprávnej. Zo strany žalobcu preto bolo namietané to, že pri uložení sankcie za správny delikt fyzickej osobe, ktorá nie je podnikateľom, je nevyhnutným predpokladom preukázanie zavinenia, aby boli splnené všetky predpoklady pre vyvodenie administratívnoprávnej zodpovednosti, t.j. zodpovednosti za správny delikt. Tým, že na predmetnú vec neaplikoval ust. § 82 ods. 1 písm. c) zákona o energetike (pri tomto ustanovení zákon vyžaduje v rámci subjektívnej zodpovednosti zavinenie) v podstate uznal, že rozhodol bez toho, aby bola vec náležite zistená a posúdená a pokutu uložil z dôvodu, aby mu neuplynula lehota na jej uloženie. Znamená to, že správne orgány sa vôbec nezaoberali pričinením žalobcu o porušenie zabezpečenia na meradle a túto skutočnosť ani nezohľadnili pri výške uloženej pokuty, bez zohľadnenia toho, že SPP si už škodu za neoprávnený odber od žalobcu vymáha súdnou cestou. Okrem toho namietal výšku pokuty ako aj to, že táto nebola náležitým spôsobom odôvodnená. Mal za to, že nezohľadnenie všetkých okolností daného prípadu (nepreukázané zavinenie žalobcu, umiestnenie meradla na verejnom priestranstve) pri realizácii správnej úvahy žalovaného je preto v príkrom rozpore so základnými zásadami správneho trestania, spôsobuje nezákonnosť postupu správnych orgánov. Okrem toho skutočnosť, že by bola dodávateľovi plynu neoprávneným odberom plynu, ktorý mal podľa tvrdení správnych orgánov zapríčiniť žalobca spôsobená škoda, nikdy preukázaná nebola. V tejto súvislosti namietal, že to, že meradlo bolo porušené neznamená, že týmto bola dodávateľovi plynu spôsobená škoda, čo vyplýva aj z viacerých judikovaných názorov súdov (rozsudok KS v Prešove č.k. 4Cob/52/2013 zo dňa 26.11.2013, rozsudok OS Galanta č.k. 12Cb/84/2008 zo dňa 16.12.2010 a rozsudok KS v Trnave č.k. 21Cob/131/2011 zo dňa 24.1.2012), keď nie každý neoprávnený odber plynu, za ktorý sa považuje odber s meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii má za následok vznik škody. Tiež poukázal aj na závery znaleckého posudku, z ktorého vyplýva, že znalec nezistil žiadne poškodenie meradla ani jeho krytu, a preto možno konštatovať, že určené meradlo zaznamenávalo správne odber dodaného zemného plynu.

3.Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 1.6.2016 žiadal žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Uviedol, že rozhodnutie žalovaného bolo vydané v súlade s platnou právnou úpravou, na základe spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci, pričom správne orgány sa zaoberali námietkami žalobcu a svoje rozhodnutia náležitým spôsobom odôvodnili. Poukázal na ust. § 73 ods. 2 a § 76 ods. 11

zákona o energetike, z ktorých vyplýva povinnosť prevádzkovateľa distribučnej siete vykonať zapojenie určeného meradla plynu do plynovej prenosovej sústavy, udržiavať ho a prijať opatrenia na zabránenie neoprávnenej manipulácii s určeným meradlom a takéto odberné plynové zariadenie prevádzkovať tak, aby nebolo poškodené určené meradlo, pričom je tiež zakázaný akýkoľvek zásah do určeného meradla. V danom prípade považoval takéto konanie žalobcu za iný správny delikt, pričom skutková podstata predmetného iného správneho deliktu je koncipovaná na objektívnom princípe, a teda relevantnou pre vyodenie zodpovednosti je skutočnosť, že odberateľ plynu v domácnosti - žalobca odoberal v rozhodnom čase plyn, a že došlo k porušeniu zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii na určenom meradle, ktorým bol odber plynu meraný. Ďalej uviedol, že zodpovednosť žalobcu v zmysle zákona o energetike za iný správny delikt, ktorý je predmetom tohto konania, nie je dotknutá riešením zodpovednostného vzťahu medzi ním a spoločnosťou SPP - distribúcia, a.s., týkajúceho sa škody spôsobenej neoprávneným odberom. Mal za to, že žalobca sa dopustil správneho deliktu tým, že porušil ust. § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike, čo bolo v priebehu konania dokazovaním preukázané. Okrem toho poukázal na to, že za porušenie tohto ustanovenia (§ 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike) zodpovedá porušiteľ objektívne, t.j. bez ohľadu na zavinenie (úmysel, nebanlivosť). Porušenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii v danom prípade spočívalo v poškodení - odstránení jedného zaisťovacieho prvku plomby určeného meradla, čo bolo nepochybne preukázané znaleckým posudkom. Pokiaľ ide o tvrdenie žalobcu, že prípadné poškodenie zabezpečenia proti neoprávnenej manipulácii nemalo vplyv na funkčnosť meradla uviedol, že skutočnosť, že určité meradlo meria správne možno s istotou potvrdiť len odbornou skúškou takéhoto meradla a nie na základe porovnania spotreby z iných období meraných totožným meradlom. V tejto súvislosti poukázal na ust. § 15 ods. 6 písm. d) zák.č. 142/2000 Z.z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v zmysle ktorého platnosť overenia určeného meradla zaniká, ak bola poškodená, pozmenená, odstránená alebo inak porušená overovacia značka alebo zabezpečovacia značka. Pokiaľ ide o výšku určenej pokuty žalovaný uviedol, že postupoval v zmysle § 91 ods. 5 zákona o energetike, keď pri jej výške prihliadal najmä na závažnosť, spôsob, čas trvania a možné následky porušenia a povinnosti, pričom jej výšku vzhľadom na jej represívno-výchovnú funkciu považoval za primeranú.

4. Na prejednanie predmetnej veci tunajší súd nariadil na deň 10.1.2017 pojednávanie, na ktorom právny zástupca žalobcu poukázal na dôvody uvedené v žalobe. Mal za to, že žalovaný ako aj prvostupňový správny orgán nesprávne aplikoval právny predpis ako aj inštitút správneho trestania, nakoľko trestanie za správne delikty sa posudzuje podľa zásad, ktoré sú v trestnom konaní. Ďalej uviedol, že odvolacie správne konanie je založené na apelačnom systéme, keď správne orgány sú povinné preskúmať zákonnosť ako aj správnosť rozhodnutí a najmä zistiť, či je daný dôvod na uloženie sankcie. Výšku uloženej sankcie považoval za neprimeranú, vzhľadom k tomu, že žalobca nevykonal žiadny zásah do meradla a tiež nikdy predtým nebol sankciovaný za takýto delikt. V súvislosti s ust. § 76 ods. 11 zákona o energetike uviedol, že zodpovednosť za stav meradla je na spoločnosti SPP distribúcia, žalobca teda nemá žiadnu možnosť ovplyvňovať stav na meradle a navyše v danom prípade sa meradlo nachádza na verejne prístupnom mieste. Potvrdil, že zo znaleckého posudku síce vyplýva, že došlo k poškodeniu jedného zaisťovacieho prvku plomby, avšak kryt plynomeru ako aj meradlo plynomeru neboli poškodené. V prípade, že by súd dospel k záveru, že žalobca je zodpovedný objektívne za takéto konanie žiadal, aby súd s poukazom na ust. § 198 SSP moderoval túto uloženú sankciu na dolnú hranicu a uložil žalobcovi pokutu vo výške 100 eur.

5. Poverený zástupca žalovaného na pojednávaní uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava dôvodov uvedených v písomnom vyjadrení k žalobe zo dňa 1.6.2016. Mal za to, že tak žalovaný ako aj prvostupňový správny orgán vo veci správne zistil skutkový stav veci a tiež dôvodne uložil sankciu žalobcovi za porušenie jeho povinností, ktoré spočívalo v poškodení plomby na plynomere, čím boli naplnené znaky neoprávneného odberu zo strany žalobcu s poukazom na ust. § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike. Ďalej uviedol, že meradlo sa nachádzalo v uzamknutej skrinke, ku ktorej mal prístup žalobca, a teda prevádzkovateľ nemal možnosť sa do nej dostať. Tvrdil, že SPP distribúcii vznikla škoda a to tým, že boli poškodené zabezpečovacie prvky meradla a táto spočívala jednak v zakúpení meradla, jeho montáži a demontáži. Žalobu žiadal ako nedôvodnú zamietnuť.

Podľa § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike je neoprávneným odberom plynu odber meraný určeným meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii, alebo určeným meradlom, ktoré nebolo namontované prevádzkovateľom siete.

Podľa § 71 ods. 2 písm. d) zákona o energetike je odberateľ plynu v domácnosti povinný udržiavať odberné plynové zariadenie v zodpovedajúcom technickom stave.

Podľa § 91 ods. 1 písm. d) bod 5 zákona o energetike Inšpekcia uloží pokutu držiteľovi povolenia alebo inej osobe vo výške od 100 eur do 30 000 eur za porušenie povinností podľa § 35 ods. 2 písm. b) až h), § 36 ods. 2 písm. a) až e), § 39, § 42, § 46, § 70 ods. 2 písm. b), d), e), § 71 ods. 2 písm. b), d), § 72, § 77 ods. 1,3, § 82, § 89 ods. 1 písm. e) a § 96 ods. 24 a 27 tohto zákona.

Podľa § 91 ods. 5 zákona o energetike sa pri určení výšky pokuty sa prihliada najmä na závažnosť, spôsob, čas trvania a možné následky porušenia povinností.

6.V prvom rade súd považuje za potrebné zdôrazniť, že ust. § 82 zákona o energetike konkretizuje niekoľko skutkových podstát, ktoré označuje za neoprávnený odber plynu, pričom z hľadiska posúdenia druhu zodpovednosti odberateľa plynu za škodu spôsobenú dodávateľovi plynu neoprávneným odberom podľa § 82 zákona o energetike treba dôsledne rozlišovať, od ktorej skutkovej podstaty (z viacerých možných) neoprávneného odberu dodávateľ plynu odvíja porušenie povinnosti, keďže prichádza do úvahy tak subjektívna zodpovednosť odberateľa plynu, ako aj to napr. v prípade neoprávneného odberu plynu v zmysle ust. § 82 ods. 1 písm. c) zákona o energetike (neoprávnený zásah „odberateľa“ do meradla) ako aj objektívna zodpovednosť, teda zodpovednosť bez zreteľa na zavinenie, ako je to napr. v prípade neoprávneného odberu plynu v zmysle ust. § 82 ods. 1 písm. d) zákona o energetike (odber plynu meraný meradlom, na ktorom bolo porušené zabezpečenie proti neoprávnenej manipulácii). Ak prvostupňový správny orgán tvrdil porušenie povinnosti žalobcom alebo treťou osobou (vyplýva to z výroku prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu) bolo potrebné uvedené porušenie spoľahlivo preukázať, resp. k tomu vykonať riadne dokazovanie, čo v danom prípade nebolo zrealizované. Z ust. § 32 ods. 1 správneho poriadku vyplýva, že správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Zistením skutočného stavu veci sa rozumie zistenie všetkých podstatných skutočností v súlade s príslušným hmotnoprávnym predpisom. Úplnosť znamená povinnosť správneho orgánu zistiť všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či budú v prospech alebo v neprospech účastníka. V oblasti administratívneho trestania a ukladania správnych sankcií princíp legality zaväzuje správne orgány, aby dôsledne dodržiavali premisu, že nikto nebude potrestaný inak, ako z dôvodu a spôsobom, ktorý ustanovuje platný zákon. V tejto súvislosti súd považuje za potrebné uviesť, že správnym deliktom nemôže byť akékoľvek porušenie práva, ale porušenie práva musí byť protiprávne konanie, a to aj vtedy keď zákon nevyžaduje zavinenie ale predpokladá objektívnu zodpovednosť. Analógia v správnom trestaní v neprospech páchatel'a je vylúčená. Pokiaľ sa vyskytnú po vykonaní dôkazov pochybnosti je nutné rozhodnúť v prospech fyzickej osoby alebo právnickej osoby (tzv. pravidlo in dubio pro reo). Znamená to, že porušenie alebo nesplnenie právnej povinnosti stanovenej zákonom alebo na jeho základe musí byť na základe protiprávneho konania, resp. nekonania. Ak teda nie je naplnený pojmový znak protiprávnosti, nie je možné uplatňovať zodpovednosť za konanie, ktoré sa po formálnej stránke podobá správne deliktu. V predmetnej veci postup správnych orgánov bol zmätočný, z ich strany nebolo skúmané, či žalobca svojim konaním naplnil skutkovú podstatu správneho deliktu podľa § 82 ods. 1 písm. c) zákona o energetike, napriek tomu, že prvostupňový správny orgán začal podľa tohto ustanovenia posudzovať predmetnú vec. Znamená to, že rozhodnutie žalovaného bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, keďže správne orgány sa nezaoberali žalobcom namietanými skutočnosťami. Za tohto stavu je preto potrebné považovať rozhodnutie žalovaného za nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov a taktiež aj zistenie skutkového stavu zo strany správnych orgánov bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci. Súd rozhodnutie žalovaného preto postupom podľa § 191 ods. 1 písm. d) a e) SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Pokiaľ ide o rozhodnutie žalovaného, treba ho považovať za nepreskúmateľné tiež v časti výšky uloženej pokuty. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že nespochybniteľným právom účastníka je v prípade uloženia pokuty v správnom konaní dostať rozhodnutie, ktoré bude aj v časti určenia jej výšky dostatočným spôsobom odôvodnené v nadväznosti na konkrétne zistené skutočnosti, okolnosti, údaje, aby bolo z odôvodnenia zrejmé v rámci akých mantinelov sa pri svojom rozhodovaní správny orgán pohyboval, ktoré skutočnosti zohľadnil. Nie je totiž postačujúce, ak je uložená sankcia v rozsahu, ktorý zákon pripúšťa, ale správny orgán musí v odôvodnení uviesť skutočnosti, ktoré viedli k uloženiu sankcie. V danom prípade rozhodnutie takéto skutočnosti neobsahuje (samotné konštatovanie, že žalovaný pri určení výšky pokuty prihliadal najmä na rozsah, závažnosť a spôsob protiprávneho konania a pokutu uložil primeranú k zistenému

skutkovému stavu), je daný dôvod, aby súd žalobou napadnuté rozhodnutie ako nepreskúmateľné zrušil pre nedostatok dôvodov.

7.V novom konaní preto správny orgán riadne a spoľahlivo zistí skutkový stav veci, vykoná riadne dokazovanie a v prípade, že zistí, že žalobca sa dopustil správneho deliktu uloží mu pokutu a rozhodnutie odôvodní tak, aby bolo zrejmé akými úvahami sa správny orgán riadil a aké kritériá pritom zohľadnil, aby výška pokuty bola relevantným spôsobom zdôvodnená.

8.O trovách konania súd rozhodol tak, že v konaní úspešnému žalobcovi súd priznal v zmysle § 167 ods. 1 SSP právo na náhradu trov konania v celom rozsahu, nakoľko bol v konaní úspešný, o ktorých výške rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú je možné podať prostredníctvom Krajského súdu v Trnave na Najvyšší súd SR a to v lehote 30 dní od jeho doručenia.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 SSP uviesť označenie napadnutého rozhodnutia; údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené; opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"); návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa; ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d); je žalovaným Centrum právnej pomoci.